

Forfatter: Laub, Hardenack Otto Conrad

Titel: BREV TIL: Martensen, Hans Lassen FRA: Laub, Hardenack Otto Conrad (1874-07-31)

Citation: Laub, Hardenack Otto Conrad: "BREV TIL: Martensen, Hans Lassen FRA: Laub, Hardenack Otto Conrad (1874-07-31)", i *Biskop Otto Laubs Levnet - En livsskildring i breve (2. bind)*, Karl Schönbergs Forlag, s. 352. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-002252230-002-shoot-L0022522300020133.pdf> (tilgået 30. april 2024)

Anvendt udgave: Biskop Otto Laubs Levnet - En livsskildring i breve (2. bind)

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Fra Laub til Martensen
Viborg, 31. Juli 1874

Kjære Biskop Martensen! Siden jeg modtog Deres sidste Brev, have vi her haft Landemode, Kongebesøg, og jeg har været paa en lille Visitatsreise, Alt Slag i Slag, og De kjender mine Skrøbeligheder under saadanne Omstændigheder. Ellers skulde De tidligere have haft min Tak for dette Brev, atter skrevet paa en Visitats — umiddelbart efter mit sidste! Ja en rigtig hjertelig Tak, som for noget af det Bedste, De kan give. Tro kun ikke, at De nogensinde kan trætte mig, selv om De kun i det Væsentlige gjentager Tanker, som De tidligere og oftere har udtalt! Der er dog i hvad De skriver en Friskhed, et Væld lige ud af Kilden, saa at det Gamle bliver nyt; og jeg har i hele denne sidste Brevvexling imellem os dog ikke meent at ville have noget Nyt af Dem — saa maatte jeg have vendt mig til en Anden — kun det Gamle paany, og det har jeg rigelig faaet. Men derfor har ogsaa det Hele „funklet af Nyhed“ af Bemærkninger, som i denne Skikkelse vare nye, f. Ex. i det sidste Brev om den Magt, hvormed Grundtvig har kunnet tiltrække — ogsaa Dem, men ikke holde fast. Noget Lignende har jeg erfaret, dog vist paa en anden Maade: jeg følte Tiltrækningskraften, men blev bange for den og holdt mig paa Afstand. Jeg har aldrig personlig været i nærmere Berøring med Grundtvig, end naar han stod paa Prædikestolen i Frelzers Kirke, og selv det ikke ofte. Det havde uidentivl været mig sundere og gavnligere, om jeg var bleven ved, indtil jeg kunde gjort mig Rede for, hvorfor han ikke maatte holde mig fast; men der er Mere fra de Aar, som jeg senere har maattet fortryde, at jeg ikke indlod mig mere med, medens den s. 353rette Tid var, som nu vel ikke ligger heelt udenfor min Horizont, men dog ikke staaer der som noget Oplevet. Det frie Forhold, hvori De er kommen til Grundtvigianismen, beroer vist for en stor Deel paa, at De har levet med Grundtvig. Der er en anden Bemærkning i Deres Brev, som har interesseret mig meget: at „det Anarchie, hvori vi befinde os, maaskee vilde være langt værre og fjendtligere mod Aanden, dersom vi ikke havde Grundtvigianerne.“ Det troer ogsaa jeg; den Magt, som Grundtvigianismen i lang Tid har haft over en stor Deel af Almuen, har dog været brugt til at hæve denne over det blot Materielle; og den Alliance, som en Deel af Grundtvigianerne har indgaaet med dem, der ville føre nedad, vil maaskee allerede i dette Efteraar føre til et Schisma (der fortælles, at P. Rørdam har erklæret ikke at ville komme til Vennemødet, dersom han der skal træffe F. Boisen). Men nu maa heller ikke jeg dvæle længere ved denne Materie. Og derfor kun endnu engang Tak for den Tid, hvori der har været forhandlet imellem os! Der er herved kommen en Episode ind i vor Brevvexling af en for mig uforglemmelig Betydning, og det ikke blot som et af de stærkeste Vidnesbyrd om Deres trofaste Venskab; denne lille Samling af Breve, som ere komne snarere efter hinanden end sædvanlig, og endda af større Omfang end sædvanlig, vil jeg regne til det Bedste, jeg har fra Dem; hvorved jeg endnu maa gjøre Dem opmærksom paa, at naar De i Deres sidste Brev har sluttet Dem til nogle Ord af mig, saa har jeg ikke skrevet Andet, end hvad jeg for 10 Aar siden har læst, næsten totidem verbis hos Dem. Jeg veed vel, det kan gaae mig saaledes, at naar Noget ret er gaaet ind i mig, da kan jeg bruge det som mit Eget, uden at det s. 354er mig klart, hvor jeg har det fra. Naar jeg da griber mig heri, bliver jeg lidt undseelig tilmode, dog ikke anderledes, end at jeg med al Skamfuldhed over min utroe Hukommelse dog føler en Glæde over, at det, hvormed noget Saadant kan hænde mig, dog virkelig maa være blevet mit Eget. Men kjære Biskop Martensen, det er altid dog en stor Deel af Glæden, at komme sin Gjæld ihu. Naar Herren kræver Rente af det betroede Pund, kan der kun gives ham hans Eget tilbage. Kun dette vil han have, men efterat det er blevet en Andens og derved fordoblet, hvorved ogsaa Glæden bliver Tos („gak ind til min Glæde!“). Et lignende Forhold maa jo og bestaae mellem Tjenerne indbyrdes, — den ædleste *communio bonorum*. — — —

Monrads politiske Breve kjender jeg endnu kun fra Bladartikler; men hvad De skriver, at „den politiske Genre synes at være den, hvori han bevæger sig meest i Overensstemmelse med sin Natur,“ og at „Stiil og Fremstilling vidner mere om en talentfuld politisk Journalist end om en forhenværende Conseilspræsident, der er gennemtrængt af Sagens høie og tragiske Alvor,“ — svarer ganske til det Indtryk, jeg altid paany faaer af denne Mand. Det, jeg altid savner hos ham, er dette „*quorum pars fui*,“ — hvorved jeg ikke mener, at Sagen er ham ligegyldig, at han ikke tager paa den med Alvor, ikke vil frembringe Noget, men at jeg lades i Tvivl, om Sagen i inderste Betydning er hans egen; det er mig, som om han staaer udenfor den og opererer med den, tildeels eksperimenterer, combinerer og beregner, for at komme efter, hvad der er i den og kan bringes ud af den. Saaledes gjør man ikke med det, hvori man lever og som umiddelbart gjør sig gjældende. Det er, som s. 355om han altid trænger til at virke i Sagen og aldrig kommer til at hvile i den. Saaledes er det ogsaa, naar han har med det reent Christelige at gjøre, f. Ex. i hans Bemærkninger ved Troesbekjendelsen. Dette er jo kun den Side af ham, der vender udad, og man har ingen Ret til at dømme om hans Inderste eller tvivle om, hvad hans Venner vidne om hans Character som Menneske og Christen. Men det er dog altid et stort Savn, naar det Inderste ikke kan trænge saaledes frem, at det maa fornemmes; den rette Grundvold for Tilliden kan man ikke finde. Det vil dog interessere mig at læse, hvad han nu har haft at yttre i den politiske Verden, som endnu synes at have den stærkeste Tiltrækningskraft for ham.

Hvad De har læst i Bladene om Kongebesøget i Viborg og den Glæde, det har vakt, er aldeles rigtigt, og den Stemning, som gav sig tilkjende, var ærlig, om der end ved en saadan Leilighed er noget Opblussende, som ikke paa den Maade kan vare ved. Kongen kom, efter hvad han selv sagde, med en Bekymring for Stemningen, som man havde sagt ham havde forandret sig. At „det forenede Venstre“, og det i den raeste Skikkelse (Bjørnbak), har udbredt sig meget i Jylland, kan ikke nægtes; dog gjælder det ikke om denne Egn, og det gjorde øiensynlig et godt Indtryk paa Kongen, da han mærkede, at Alt var det Gamle, og omvendt et,

godt Indtryk paa Befolkningen at høre dette gjentagende af hans egen Mund. Hvad De har skrevet om Kongefamilien: „man kan sige, at de have deres Magt i Hjertet,“ tænkte jeg i de Dage stadig paa, og jeg var ikke langt fra at gjentage disse Ord, da jeg havde en Skaal at udbringe ved Dineren for de høie Gjæster. Det var visselig at ønske, at flere s. 356Eigne af Landet kunde komme i personlig Berøring med Kongen og hans Familie, hvoraf Alle uden Undtagelse have den Gave at vinde dem, de komme nær. Om det Forhold, hvori Kronprindsen i Leiren er kommen til Hæren, har De læst; ogsaa adskillige Andre kom til ham der — jeg havde en ikke ganske kort Samtale med ham, som var mig til sand Glæde. Alle de kgl. Personer viste mig stor Venlighed, og saaledes vare de imod Alle. Den Stemning, hvori jeg var i de Dage, kan jeg kalde mere høitidelig og opbyggelig, end jeg forud havde forestillet mig. Der var gaaet en alvorlig Tid i Forveien, det saae man paa Kongens Ansigt; Landets Fremtid laae foran. Og nu vaagnede omkring mig og i mig den gamle Følelse fra mine første Dage, den arvede Følelse af, at Danmark har en „Konge af Guds Naade,“ og at dette hører til dets Fred og Frelse. Saaledes mødte det mig allevegne, og ikke en eneste Mislyd forstyrrede denne Stemning. Jeg vidste vel, at saaledes var det ikke overalt, at Meget kunde være at gennemgaae endnu; men her og nu var det saaledes, og derover skulde jeg være glad og glemme den Dag imorgen. Det synes jo dog, som om ogsaa her „det forenede Venstres“ forargelige Uvæsen maa arbeide noget Bedre i Hænderne. — —

Zeuthens Helbred har i den sidste Tid voldt os Bekymring. Han har allerede tidligere talt om at faae Capellan; men især i denne Sommer ere Kræfterne betænkelig tagne af. Han kan ikke gaae eller staae uden at blive træet, maa endog sidde paa Prædikestolen. Jeg har ikke seet ham i lang Tid, men han skal være bleven paafaldende mager og sammenfalden. — — — Det er underligt at tænke mig ham, hvem jeg har betragtet som en Kæmpe imod mig, i denne Tilstand. Saa hastigt s. 357kan det omskiftes; desto mere ville vi skjønne paa, at der er et ubevægeligt Rige, og bede Gud bevare os i det.

Deres O. Laub.